

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE

POLSKIEGO TOWARZYSTWA OCHRONY PTAKÓW
z siedzibą w Białowieży ul. Mostowa 25

za 2023 rok

Sprawozdanie zostało sporządzone w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 roku, w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (DZ.U.01.50.529).

1. INFORMACJE PODSTAWOWE

Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (zwane dalej PTOB) z siedzibą w Białowieży, ul. Mostowa 25, zostało zarejestrowane w Rejestrze Stowarzyszeń, Sądu Rejonowego w Białymstoku XII Wydziału Gospodarczego KRS pod numerem 0000082995.

REGON 050040006

NIP 543-11-81-345

Zarząd PTOB:	Imię i nazwisko
Prezes	Edyta Kapowicz
Wiceprezes	Miszo Kocew
Członek Zarządu	Jadwiga Falkowska
Członek Zarządu	Roman Kalski
Członek Zarządu	Dominik Krupiński
Członek Zarządu	Sebastian Menderski
Członek Zarządu	Dariusz Ochrymiuk

Celem PTOB jest ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w szczególności:

1. Ochrona ptaków i ich siedlisk.
2. Poznawanie stanu i obserwowanie zmian awifauny.
3. Szerzenie wiedzy na temat ptaków, zagrożeń ich bytowania i możliwości ochrony.

Cele powyższe PTOB osiąga przez:

- Podejmowanie i uczestniczenie w działaniach prawnych chroniących przyrodę, a zwłaszcza ptaki, miejsca ich występowania i wszelkie niezbędne im do życia elementy środowiska przyrodniczego.
- Sprawowanie nadzoru i zarządzanie prawnymi formami ochrony przyrody.
- Ochronę czynną rozumianą m.in. jako:
 - a) zabezpieczanie, konserwację i budowę miejsc lęgowych,
 - b) zabezpieczanie i kształtowanie lęgówisk, żerowisk, noclegowisk oraz innych miejsc występowania ptaków,
 - c) zabezpieczanie i kształtowanie miejsc i siedlisk w których występują gatunki fauny i flory stanowiące pokarm ptaków lub wpływające w inny sposób na populacje ptaków lęgowych i wędrownych,
 - d) wykupywanie i wydzierżawianie gruntów stanowiących lęgówiska, żerowiska, noclegowiska i inne miejsca występowania ptaków,
 - e) prowadzenie gospodarstw: rolnego, rybackiego i leśnego,
 - f) możliwość refundowania właścicielom, dzierżawcom i użytkownikom nieruchomości strat wynikających z:
 - gniazdowania i żerowania ptaków,

- użytkowania przez nich gruntów w sposób zgodny z zaleceniami PTOP.
- Edukację i udział w tworzeniu naukowych podstaw ochrony przyrody ze szczególnym uwzględnieniem ptaków oraz ich siedlisk realizowane m.in. poprzez:
 - g) monitoring, badania naukowe i gromadzenie dokumentacji,
 - h) organizowanie i uczestniczenie w spotkaniach, warsztatach, konferencjach i szkoleniach,
 - i) prowadzenie lekcji, zajęć szkolnych i obozów,
 - j) promowanie i upowszechnianie wiedzy.
- Upowszechnianie zasad zrównoważonego rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju obszarów wiejskich.
- Współpracę z instytucjami oraz osobami prawnymi i fizycznymi, które wyrażą chęć wspólnej realizacji celów PTOP.
- Powoływanie fundacji.
- Zatrudnianie osób fizycznych.
- Prowadzenie działalności gospodarczej, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, wyłącznie jako działalności dodatkowej.

2. ZASADY, FORMY I ZAKRES DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ

Działalność statutowa PTOP w 2023 roku była prowadzona poprzez realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony siedlisk ptaków, prowadzenie gospodarstwa rolnego, dzierżawę nieruchomości przyrodniczo cennych, wykonywanie badań, opracowań i ekspertyz przyrodniczych, edukację dzieci i młodzieży w szkołach oraz szeroko rozumianego społeczeństwa w Stacjach Terenowych PTOP w Żywkowie (woj. warmińsko-mazurskie) oraz Białowieży i Kalitniku (woj. podlaskie), współpracę z organami administracji rządowej, samorządowej i leśnej, a także doradztwo w zakresie działalności i inwestycji środowiskowych mających wpływ na ptaki i ich siedliska.

Działania realizowane w 2023 roku:

- *Podejmowanie i uczestniczenie w działaniach prawnych chroniących ptaki, miejsca ich występowania i wszelkie niezbędne im do życia elementy środowiska przyrodniczego.*
 - a) uczestnictwo w postępowaniu administracyjnym w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na budowie kurników w Kruszynianach,

Działalność zlecona związana z opracowywaniem raportów oddziaływania na środowisko w zakresie awifauny:

- a) brak.

Inne działania zlecone:

- a) brak

Sprawowanie nadzoru i zarządzanie prawnymi formami ochrony przyrody.

- a) wykonywanie zabiegów ochronnych w rezerwacie przyrody „Polder Sątopy-Samulewo”,
- *Ochronę czynną ptaków, ich lęgówisk, żerowisk, miejsc koncentracji w trakcie wiosennej i jesiennej migracji oraz miejsc zimowania:*

- a) rehabilitacja i wypuszczanie na wolność po udzieleniu pomocy weterynaryjnej osłabionych ptaków oraz przekazywanie do specjalistycznych ośrodków rannych ptaków dostarczonych do Sekretariatu PTOPI w Białymstoku,
- b) naprawa i zmniejszanie 13 gniazd bocianich, przycinanie gałęzi w celu umożliwienia dolotu ptakom, montaż platform pod gniazda bocianie na słupach wolnostojących i dachach budynków,
- c) transport rannych bocianów z obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska do ośrodka rehabilitacji w Bukwałdzie.
- d) realizacja projektów:

WOJ. WARMIŃSKO – MAZURSKIE

„Ochrona rybitw i mew w północno-wschodniej Polsce”

Termin realizacji: od 01.01- 31.07.2023

Finansowanie projektu: Unia Europejska w ramach Funduszu Spójności, działanie: Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna, oś priorytetowa: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Instytucja wdrażająca CKPŚ),

Zadania wykonane w ramach projektu to:

- koszenie wysp,
- organizacja konferencji na zakończenie projektu w Narusie,
- montaż 70 platform dla rybitw czarnych,
- montaż fotopułapek w miejscach realizacji projektu,
- redukcja drapieżników w ostojach rybitw.

Kampania „Ratuj Kwiecewo”

Termin realizacji: od 01.01. - 31.12.2023

Finansowanie projektu: środki własne oraz pochodzące ze zbiórki publicznej

Zadania wykonane w ramach projektu to:

- prowadzenie strony internetowej www.ratujkwiecewo.pl,
- zbiórka środków finansowych na wykup gruntów na terenie Ostoi,
- bieżące uzgodnienia z lokalną społecznością
- zakup działki nr 196/6 na obszarze użytku ekologicznego „Kwiecewo”.
- dwukrotne wykaszanie 4 pól nawłoci kanadyjskiej w rezerwacie przyrody "Kwiecewo", w celu jej eliminacji. Wykaszanie wykonano w czerwcu na etapie przed zakwitaniem oraz ponownie we wrześniu wykoszono odrosty jesienne.

„Ptaki dla każdego, czyli birdwatching na Warmii i Mazurach”

Termin realizacji: od 01.03-31.12.2023

Finansowanie projektu: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie oraz środki własne

Zadania wykonane w ramach projektu:

- modernizacja pływającej wyspy dla rybitw rzecznych wraz z transmisją online na stronie www.ptop.org.pl,
- remont wieży widokowej w Żywkowie,
- montaż 20 wiklinowych platform dla rybitw czarnych w Kwieciewie,
- bocianie zajęcia edukacyjne w Żywkowie,
- wycieczki przyrodnicze w Kwieciewie,
- wykonanie badań hydrobiologicznych wód polderu Kwiecewo,
- zakup gadżetów (breloki) dla uczestników zajęć edukacyjnych i wycieczek przyrodniczych.

WOJ. PODLASKIE

„Ochrona ptaków siewkowych poprzez wypas i budowę obiektów małej retencji na obszarze OSO Natura 2000 Puszcza Knyszyńska i Dolina Górnej Narwi”

Termin realizacji: 01.01.2023-31.12.2023

Umowa nr MFEOG.07.02.01-10-0063/21-02

Finansowanie projektu: Mechanizm Finansowy EOG 2014-2021 w ramach programu: „Środowisko, Energia i Zmiany klimatu”, obszar programowy: Środowisko.

Zadania wykonane w ramach powyższego projektu w okresie sprawozdawczości to:

- opracowanie dokumentacji projektowej dla następujących inwestycji: budowa/remont przepustów (Trzescianka), budowa wiaty;
- wykonanie 2 oczek wodnych (Gródek);
- wykonanie remontu 3 odcinków dróg (Gródek);
- wykonanie remontu 5 przepustów (Gródek);
- zakup materiałów niezbędnych do budowy ogrodzeń antydrapieżniczych (Gródek, Trzescianka) oraz budowa ogrodzenia (Gródek) i przygotowanie terenu do budowy (Trzescianka);
- montaż systemu monitoringu wizyjnego pastwisk i monitoringu napięcia w ogrodzeniach;
- odbiór raportów z monitoringów ornitologicznych: monitoring ptaków na powierzchniach wypasach, monitoring ptaków na powierzchniach referencyjnych, monitoring ptaków przelotnych;
- odbiór raportów z monitoringu: płazów, motyli, siedlisk;
- zawarcie nowych umów wolontariatu oraz angażowanie wolontariuszy w działania związane z projektem;
- zrealizowanie transportu koni na pastwiska i z pastwisk (obszar Trzescianka);
- przeprowadzenie 2 szkoleń z obsługi koni dla wolontariuszy i pracowników PTOP;
- utrzymanie strony internetowej projektu wraz z tłumaczeniami artykułów na język angielski;
- przeprowadzenie spotkań z mieszkańcami gmin – warsztaty pieczenia i zdobienia pierników;
- wybór i wykupienie fotografii do kalendarza na 2024 r., wyłonienie drukarni.

Rewetting Białowieża Forest - Poland

Termin realizacji: od 01.04.2023 do 31.12.2023.

Finansowanie projektu: Frankfurckie Towarzystwo Zoologiczne

Zadania wykonane w ramach powyższego projektu w okresie sprawozdawczości to:

- przeprowadzono remont urządzeń małej retencji, które wymagały tego najpilniej,
- przygotowano Analizę potrzeb i możliwości renaturyzacyjnych w całym kompleksie Puszczy Białowieskiej w oparciu o „Wizję renaturyzacji hydrologicznej Puszczy Białowieskiej”,
- aktywne uczestnictwo w konsultacjach Projektu planu zarządzania dla Obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- udział w spotkaniach i konsultacjach, lobbowanie na rzecz wdrożenia zintegrowanej wizji hydrologicznej Puszczy Białowieskiej.

Realizacja Krajowego Planu Ochrony Kulika Wielkiego w ostojach gatunku na terenie województwa podlaskiego

Termin realizacji: od 15.04. - 31.08.2023

Finansowanie projektu: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Białymstoku

Zadania wykonane w ramach projektu to:

- ochrona czynna 8 gniazd kulika wielkiego,
- prowadzenie sztucznej inkubacji jaj.

Realizacja Krajowego Planu Ochrony Kulika Wielkiego w ostojach gatunku na terenie województwa mazowieckiego

Termin realizacji: od 15.04. - 31.08.2023

Finansowanie projektu: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Warszawie

- ochrona czynna 23 gniazd kulika wielkiego,
- prowadzenie sztucznej inkubacji jaj,
- hodowla wolierowa kulika wielkiego.

W sumie we wszystkich ostojach znaleziono 34 gniazd, z których pobrano do inkubacji 62 jaja. Spośród inkubowanych jaj, 11 okazało się niezależonych (brak oznak klucia po 35-dniowym okresie inkubacji). 32 piskląta przekazano do hodowli wolierowej.

Wszystkie wyżej opisane projekty zawierały zadania:

- prowadzenie rozliczeń, składanie sprawozdań finansowych,
- bieżące uzgodnienia, uzyskanie wszystkich niezbędnych pozwoleń, prowadzenie korespondencji.

Opracowanie i złożenie wniosków o dotację:

- WFOŚiGW w Białymstoku:
Wniosku pn. „Realizacja Krajowego Planu Ochrony Kulika Wielkiego w ostojach gatunku na terenie województwa podlaskiego – etap III”, rozpatrzony pozytywnie,
- WFOŚiGW w Lublinie:
Wniosek pn. „Realizacja Krajowego Planu Ochrony Kulika Wielkiego w ostojach gatunku na terenie województwa lubelskiego”, nie otrzymał dofinansowania,
- WFOŚiGW w Warszawie:
Wniosku pn. „Realizacja Krajowego Planu Ochrony Kulika Wielkiego w województwie mazowieckim – część 2”, napisanie, realizacja i rozliczenie wniosku.

- LIFE 2023 Call for proposals for LIFE ACTION GRANTS:

„Kulik WIELKI zagrożony. Ochrona kulika wielkiego Numenius arquata w Polsce”, LIFE-kulikPL, Proposal ID 101147995.

- *prowadzenie gospodarstw: rolnego, rybackiego i leśnego,*

- a) prowadzenie zabiegów ochronnych poprzez użytkowanie rolnicze ok. 1000 ha gruntów stanowiących własność PTOPTOP, przy wykorzystaniu dopłat obszarowych i z tytułu realizacji programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego:
 - przygotowanie wniosków do ARiMR,
 - zlecenie koszeń,
 - wyznaczanie i okazywanie powierzchni,
 - odbiór prac,
 - zagospodarowanie biomasy;

- b) prowadzenie gospodarstwa rolnego z hodowlą polskiej czerwonej krowy w Żywkowie (woj. warmińsko-mazurskie) tj. w największej kolonii lęgowej bociana białego w Polsce, w tym: utrzymanie łąk i pastwisk: włókowanie, bronowanie, koszenie, wykaszanie niedojadów oraz naprawa ogrodzeń, ogłowienie wierzb, przycięcie drzew owocowych;
 - hodowla 25 krów mamek i 1 byka rozplodowego,
 - dokarmianie w okresie zimowym i wypasanie na pastwiskach w okresie letnim,
 - poprawa stanu zdrowia bydła poprzez stosowanie różnego rodzaju lizawek, dwukrotne odrobaczanie,
 - udział 12 krów mamek w Programie Ochrony Zasobów Genetycznych,
 - współpraca z hodowcami bydła rasy polskiej czerwonej,
 - sprzedaż do hodowli - 1 krowy pierwiastki i 8 jałówek (nie objętych w roku 2023 Programem Ochrony Zasobów Genetycznych) oraz 4 byczków (3 urodzonych w roku 2022 i 1 urodzonego w roku 2023),
 - prowadzenie strony fb „Żywkowo – bocianie gospodarstwo rolne PTOP”
- c) prowadzenie gospodarstwa rolnego z wypasem w Dolinie Górnej Narwi, w tym współpraca z hodowcami bydła w Janowie i Zawykach, poprzez prowadzenie wypasu na powierzchni ok. 300 ha i współpraca z hodowcami krowy polskiej czerwonej,
- d) prowadzenie gospodarstwa rolnego z hodowlą konika polskiego w Kalitniku (woj. podlaskie), w tym:
 - zimowe karmienie (zima I-IV 87 koni i XI-XII 2023 103 koni) i naprawa ogrodzeń, pojenie,
 - bieżąca obsługa weterynaryjna, dwukrotne odrobaczanie, leczenie i korekty kopyt,
 - bieżąca praca z końmi w celu ich bezpiecznej obsługi,
 - współpraca z Wojewódzkim Związkiem Hodowców Koni w Białymstoku w zakresie przygotowywania dokumentów (w tym do dopłat), wydawania paszportów i licencji, opisu źrebiąt,
 - udział 28 klaczy w Programie Ochrony Zasobów Genetycznych,
 - wpisanie 9 klaczy do księgi głównej klaczy koni rasy konik polski – przygotowanie koni i przeprowadzenie wstępnej próby użytkowej,
 - przeprowadzenie tzw. próby dzielności klaczy dla koni własnych (13 klacze) i koni hodowców zewnętrznych stanowiącej wymóg realizacji Programu Ochrony Zasobów Genetycznych,
 - prowadzenie wypasu poza Kalitnikiem na pastwiskach w: Gródku (50 koni) i Koźlikach (17 koni);
 - współpraca z hodowcami/opiekunami koników polskich należących do PTOP w Ancutach, Skryplewie i Rogówku (dzierżawa 2 ogierów, odchowywanie 4 ogierków),
 - współpraca z hodowcami koników polskich m.in.: Towarzystwo Przyrodnicze ALAUDA, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, PAN Popielno, hodowcy prywatni,
 - konie z PTOP: sprzedaż (16), wymiana (0), przekazanie (0) i upadek (4),
 - konie do PTOP: wyźrebia (22 źrebiaki + 7 poronienia/uśpienia/upadki), wymiana (0), przekazanie (2) i zakup (12)
 - organizacja szkoleń z obsługi koni dla pracowników i wolontariuszy,
 - udział w projektach badawczych dotyczących konika polskiego realizowanych przez: Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie,
 - współpraca w zakresie realizacji prac inżynierskich i magisterskich wydziału zootechniki Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie,
 - organizacja wolontariatu i prac społecznych,
 - prowadzenie strony FB „Konik polski – hodowla Polskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków”.
- e) remont grobli na stawach w Nerwiku - zabezpieczenie ok 120 metrów grobli siatką przeciwko bobrom.

- **edukację i udział w tworzeniu naukowych podstaw ochrony przyrody ze szczególnym uwzględnieniem ptaków oraz ich siedlisk realizowaną poza wyżej opisanymi projektami:**
- a) monitoring, badania naukowe i gromadzenie dokumentacji:
 - inwentaryzacja bociana białego - przeprowadzenie monitoringu sukcesu lęgowego na wszystkich słupach z gniazdami postawionych w ramach projektu LIFE „Ochrona bociana białego w dolinach rzecznych wschodniej Polski”,
- b) organizowanie i uczestniczenie w spotkaniach, warsztatach, konferencjach i szkoleniach:
 - Członkowsko i udział w pracach Rady Naukowej Białowieskiego Parku Narodowego,
 - Członkowsko i udział w pracach Rady Naukowej Narwiańskiego Parku Narodowego,
 - Członkowsko i udział w pracach Rady Naukowej Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi,
 - Członkowsko i udział w pracach Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Olsztynie.
- c) promowanie i upowszechnianie wiedzy:
 - współpraca z mediami lokalnymi i ogólnopolskimi, np. z: PAP Nauka w Polsce, Gazeta Wyborczą, stacjami radiowymi: Polskie Radio Białystok i Olsztyn, Jedyńka, Czwórka, RMF, RMF Classic, TOK FM, RDC, Radio 5, stacjami telewizyjnymi: TVN, TVN24, TVP, TVP Białystok, TVP Olsztyn, Polsat, Polsat News i wieloma lokalnymi portalami informacyjnymi,
 - patronat nad konkursami ornitologicznymi organizowanymi w przedszkolach i w szkołach podstawowych w Białymstoku i w kraju (Kłobuck),
 - wydanie Biuletyn Informacyjnego PTOP,
 - prowadzenie w Stacji Terenowej PTOP ogrodu kwiatowego dla owadów,
 - prowadzenie stron internetowych www.ptop.org.pl oraz www.ratujkwiecewo.pl promujących ptaki oraz ideę ich ochrony,
 - prowadzenie witryn PTOP, Żytkowo – bocianie gospodarstwo rolne PTOP, Ratuj Kwiecewo, Konik polski - hodowla Polskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków, Kalitnik – Stacja Terenowa PTOP na portalu społecznościowym Facebook,
 - prowadzenie punktu informacji przyrodniczej w Żytkowie,
 - prowadzenie barometru turystycznego dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w ramach programu „Green Velo- Miejsca Przyjazne Rowerzystom”. Gospodarstwo PTOP w Żytkowie znajduje się na tej liście.
- d) realizacja projektów:

Centrum Edukacyjno - Informacyjne w Żytkowie

Termin realizacji: 01.05.-30.09.2023

Finansowanie projektu: środki własne

Zadania wykonane w ramach projektu to:

- prowadzenie punktu informacji przyrodniczej.

Ogród kwiatowy w Kalitniku

Termin realizacji: 01.01 - 31.12.2023

Finansowanie projektu: środki własne

Zadania wykonane w ramach projektu to:

- pielęgnacja i prowadzenie ogrodu kwiatowego dla dzikich zapylaczy,
- letnie wodopoje i zimowe dokarmianie ptaków.

- **współpracę z instytucjami oraz osobami prawnymi i fizycznymi, które wyrażą chęć wspólnej realizacji celów PTOP:**
 - a) Uniwersytet w Białymstoku,
 - b) Uniwersytet Wrocławski,
 - c) Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie,
 - d) Instytut Zootechniki (Państwowy Instytut Badawczy) w Balicach,
 - e) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,
 - f) Biebrzański Park Narodowy,
 - g) TP Bocian,
 - h) TP Dubelt,
 - i) Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi,
 - j) Polski Związek Hodowców Koni,
 - k) Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN,
 - l) Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN,
 - m) Uniwersytet Rolniczy w Krakowie,
 - n) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Pracownia Hodowli Koni,

3.

Działalności gospodarczej Towarzystwo nie prowadzi.

4.

Przeciętne zatrudnienie w roku 2023 wyniosło 12 osób zatrudnionych na umowę o pracę, w tym: dyrektor Sekretariatu PTOP, księgowa oraz kierownicy projektów, zarządcy, specjaliści i pracownicy techniczni.

Towarzystwo nie nabyło żadnych obligacji ani udziałów i akcji w spółkach prawa handlowego.

5.

W 2023 roku PTOP składało:

- deklaracje miesięczne VAT - 7, a na zakończenie roku PIT-4R, PIT-8AR, CIT-D, CIT-8 i CIT-8/0,
- deklaracje na podatek rolny, leśny i od nieruchomości,
- informacje o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat.

6.

W 2023 r. kontroli nie prowadzono.

Białystok 23.03.2024 r.

PREZES ZARZĄDU

Edyta Kapowicz

CZŁONEK ZARZĄDU

Jadwiga Falkowska

CZŁONEK ZARZĄDU

Dariusz Ochrymiuk

CZŁONEK ZARZĄDU

Roman Kalski

WICEPREZES

Miszo Koćew

CZŁONEK ZARZĄDU

Sebastian Menderski

CZŁONEK ZARZĄDU

Dominik Krupiński